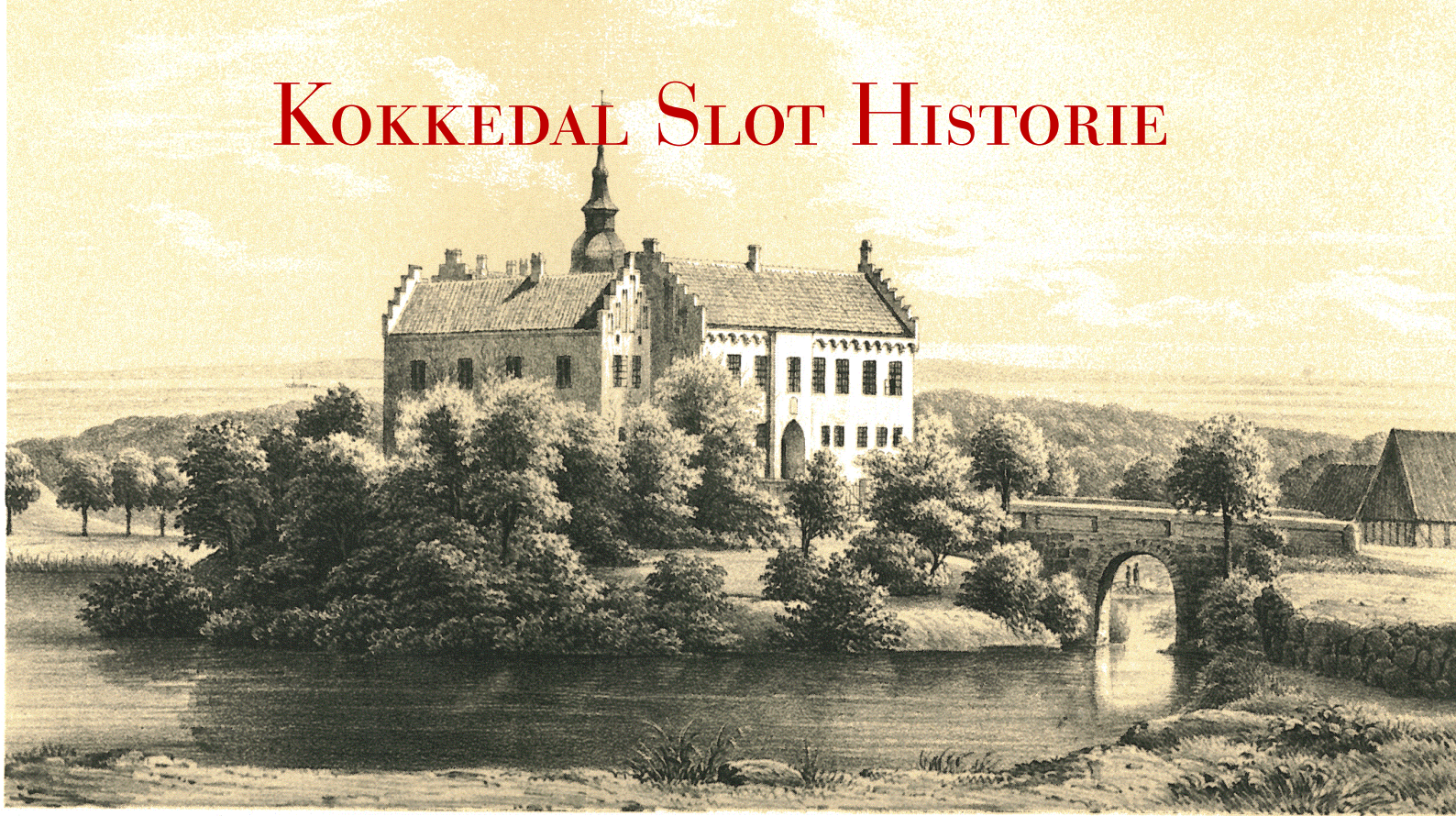

KOKKEDAL SLOT HISTORIE

Området var tæt befolket i jernalderen, hvilket de mange gravhøje vidner om. Her ligger jættestuen Vissehøj med tre kamre og Blushøj, hvorfra hæren blev mobiliseret når fjender trængte på. Torslev by med dens store kirke var før kristendommen selveste tordengudens hjem. Har lå en Aser helligdom for 1000 år siden.

Kokkedal betyder sejltrede. Her lå vikingeskibe ved fæstningen, hvor der var læ, og fjorden gik helt op til slottet. Man beherskedes sejlruerne til hovedstaden i Viborg mod syd, gennem Bulbjerg renden til England og Norge og mod øst til Sverige og de danske øer. Tor gudens originale sandstensrelief — en kvindekrop med gedehoved har altid været her.

Anlægget består af dæmninger mod fjorden, der holder vand i den gravede voldgrav omkring fæstningens stejle skråninger. Anlægget er fra 1100-tallet, hvor et højt fæstningstårn blev opført ovenpå den nuværende kælder. De oprindelige træbygninger er siden erstattet af stenhuse. En løngang fører fra kælderen ud under voldgraven til den omkransende skov.

En bautasten lå oprindeligt under en kældersøjle, men blev i 1990 af kæmper flyttet til den nuværende plads. Prøv bage at løfte den. I borggården ligger en middelalder brønd og tempelridder Peters gravsten med ristede runer.

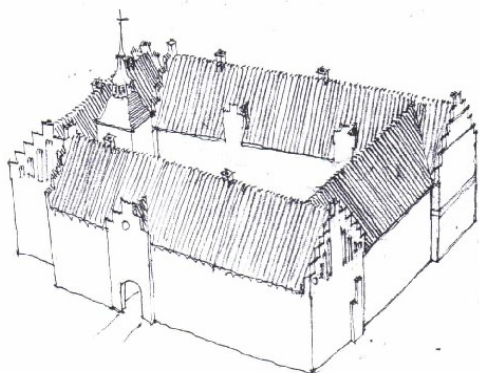
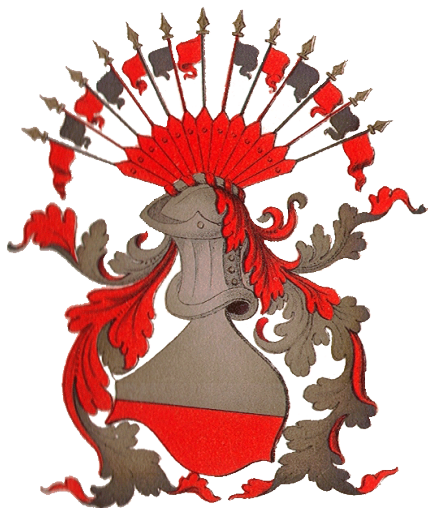
Borgen består siden 1870 af tre fløje. Østfløjen er under genopførelse, hvorved monumentet vil genopstå som ved reformationen i 1535. Vestfløjen i to stokværk har skydeskår og skoldehuller øverst. Hjørnerne er ikke retvinklede, da huset blev opført på fundamentet fra et langhus fra vikingtiden. Kamgavlne er udsmykket med rundbuer i stil romansk stil.

Taget bæres af den oprindelige ege tagstol, der er blevet forstærket af en skibsmast.

Indtil tårnet blev bygget, var der svalegange med udvendige trapper rundt i gården. Sporene ses i murværket. Nordfløjen har store gotiske rundbuede vinduer. Bemalede loftsbjælker med familiens våbenskjolde og vægmalinger stammer fra den oprindelige Riddersal.

Sydfløjen med porten er bygget ind mod den ældre vest fløj og skjuler dets kældervindue. Porten er anbragt i et murfremspring, der viser, at hvælvingen tidligere er gået op igennem begge etager, hvor faldgitter og vindebroens spil var anbragt øverst i porten. I 1700 tallet forandrede Bræes rummene og vinduerne ved at fjerne 2. salen og løfte 1. salen til fem meters loftshøjde. Her ses stuklofter med navnetræk, hemmeligheder og løngange.

Kokkedals først kendte ejer er lavadelsslægten **Stenbrikke**. Våbenskjoldet er korsdelt, hjelmtegnet med to vesselhorn hver besat af tre påfugleffjer. Slægtens ældste kendte mand, *Anders Aagesen*, var i 1327 vidne på Vendsyssels ting. I 1407 under dronning Margrethe den 1. tilskrives borgen Anders Albretsen, hvis søn, Godske Andersen, ejede gården i 1432, hvor han var forlover for kong Erik af Pommeren i våbenstilstanden med de sønderjyske hertuger.

Under vendelboernes Store Jyske Bondeoprør i 1441 mod kong Christoffer af Bayern, forenede bønderne sig med Thyboer og Morsinge i fægtningen ved Sundby i Hanherred. Kokkedal blev nedbrændt første gang. Trækul fra branden lå under vest fløjens kældergulv indtil renoveringen i 1990. Højadelsslægten Banner knyttes derpå til Kokkedal. Den fik logoet det rød-hvide våbenskjold med 13 bannere af kong Knud den Store efter, at slægtens stamfar **Sjællandsfar** i 1013 vendte slaget om England til sejr for danskerne.

Anders Nielssøn Banner fik Kokkedal af sin mor. Han var velhavende og ejede også gårdene Højriis på Mors og Asdal ved Hjørring. Han sad i rigsrådet og genopførte Kokkedal efter branden i 1441. Vest fløjens kælder med tøndehvælv stammer herfra. Han førte en langvarig strid med kongens lensmand Laurids Dan på Alsbjerggård, som dræbte hans plovkarl. Trætten fortsatte i hundrede år mellem de to herremænds efterkommere og var så alvorlig, at de to nabofamilier end ikke kunne gå til samme gudstjenester i Torslev kirke.

Banner mente, at sandemændene havde sat skellet mod Børglum og Hundslund klostre på hans jord, flyttede pælene og anlagde sag mod klostrene. Han førte 24 dannemænds stokkemandsvidner for, at ingen andre i alderstid havde gjort krav på jorden. Klostrene samlede den kastede handske op, og udvirkede brev fra paven, der lyste Banner i band og påbød han at give jorden til kirken. Banner indankede sagen for kongen, der i 1468 i Kalundborg mæglede Banner fri fra bandet, indtil sagen var bedømt af dansk ret. Banner blev slået til ridder i 1452. Han var lensmand på Aalborghus, med i landstinget og regent i Jylland under kongens rejse til Norge i 1486.

Sønnesønnen, magister Peder Eriksøn var kannik på Børglum kloster og udset til at blive bisp, selvom han havde fjorten uægte børn. Han overlod administrationen af Kokkedal til sin bror Erik.

Erik Eriksøn Banner fik Kokkedal af sin bror. Han ejede også Asdal, Højriis, Løvenholm og Skovshoved. Som lensmand på Kalø havde han ansvaret for den fængslede slægtning Gustav Vasa. Mod Vasas æresord lod han ham fangen gå frit omkring ved fængslet. Men Vasa flygtede forklædt som stuedriver via Lübeck til Sverige, blev konge og løsriv landet fra den Nordiske Union. Undvigelsen kostede en bøde på 1.600 gylden, som Banner betalte kong Chr. 2.

Skønt krav om at blive holdt skadesløs har svenskerne endnu ikke betalt for løsrivelsen af Sverige.

Da bønderne blev utilfredse med kongen, var Erik Banner en af de få, som de havde tillid til. I 1523 blev han rigsråd og kæmpede for Luthers lære. I 1534 forestod han valget af kong Chr. d. 3. i Ry. Da en hær med skipper Clements tysk ledede oprører havde sejret ved Svenstrup og afbrændt Kokkedal med Eriks første hustru indeni, samlede Banner den jyske adel, besejrede tyskerne og halshuggede Clement. Efter reformationen blev han lensmand i Aalborg og i 1541 rigsmarsk. Han genopførte borgen, der stod færdig i 1546, hvor kong Chr. d. 3. kom på besøg. Hans og hans to hustruers gravsten ses i Torslev kirke.

Frands Banner gjorde som ung tjeneste ved hoffet og var i 1548 med i brudedefølget, der ledsagede prinsesse Anna til Dresden. I 1550 blev han lensmand på Holbæk, og ved farens død tillige på Kalø og Børglum Kloster.

I Syvårskrigen var han ritmester for den jyske fane og udmærkede sig i slaget ved Svartå. Gennem ægteskab med Anna Oxe, fik han Gisselfeld og Ryegaard. Han købte det tidligere kloster Oxholm, der er nabo til Kokkedal øst for Torslev dyb.

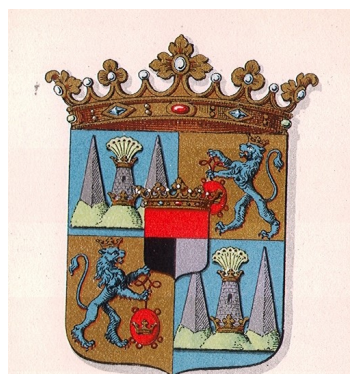
Datteren Karen Banner bragte Kokkedal og Gisselfeld ind i sit ægteskab med **Henrik Lykke** til Overgaard. Han bar tronehimlen ved Christian IV's kroning og ombyggede slottet. Ved sin død i 1611, overtog sønnen **Frands Lykke** Kokkedal. Han overlevede og arvede alle sine søskende, hvorved han blev ejer af tyve herregårde med over 8.000 tdr. hartkorn, hvilket svarer til 140.000 ha. Han var landets rigeste. Under Kejserkrigen i 1628, blev skovene ødelagt af fjenden og ikke siden genopbygget. Lykkes våbenskjold indeholder vinranker.

I 1649 mageskiftedes Kokkedal og Alsbjerggård til jomfru **Karen Galde** af adelig norsk slægt, der ejede slottet til sin død i 1671. Som ung var hun hofdame ved Chr. IV's hof og blev gift med den skånske adelsmand Børge Rosenkrantz til Ørup. Hun levede »i overflod« på Kokkedal, som hun efter overleveringen, skal have forødt ved sin passion for lækkerier. På den tid boede man i byhus om vinteren. Hun solgte gårdens hus i Viborg og opførte et nyt i Aalborg, der blev landsdelens centrum. I dag kan huset besøges som Apotekergården i den Gamle By i Aarhus.

I 1773 købte justitsråd **Lars J. Jelstrup** Kokkedal. Han ejede også Gudumlund og Voergaard. Gæsten August Hennings omtalte i 1779 Jelstrup som en god og venlig gamling, der udviste en gæstfrihed, der var »lige fri for den kolde høflighed, der betegner folk i den store verden, og for mellemklassens overdrevne artighed«. Den ældste datter stod »i den 16-årige møs fulde blomst«. Hun havde otte søskende, hvoraf de to mindste var de nydeligste småpiger af verden. Enken ægtede kammerråd **Chr. Hviid**. I 1820'erne blev bønderne opsætsige mod godsejeren, overfaldt og dræbte forvalteren på Kokkedal. I 1825 -27 udskiftedes godset.

Karen Galde

Gennem Galdes søster kom Kokkedal til **Verner Parsberg**

Palle Rantzau ejede Bratskov og blev gift med Ingeborg Seefeld købte Kokkedal i 1691

Enken ægtede assessor **Diderik Ch. Bräes**, som døde i 1748. Over porten satte han i 1738 en kristen indskrift.

1811 – 1823 ejede J. L. V. Fischer-Benzons Kokkedal

I 1838 købte **Morten Leth Hastrup** slottet. Han solgte bøndergodset fra, men beholdt de endnu eksisterende rettighed til fiskerigrunde med åle- og sildestader i Limfjorden.

Kammerherre Bruun var gift med komtesse Scheel fra Gammel Estrup. Engang kom svigermor på besøg. Da broen over voldgraven efter hendes mening var usikker, stod hun ud af vognen og gik ind på slottet med ordre om, at broen skulle kastes til. Derved opstod dæmningen over voldgraven. Kanoner og ankerkæder er bjærget fra krigsskibe, der i 1677 sank i Køge bugt, hvor den svenske flåde led nederlag til den danske under admiral Niels Juel.

Prins Erik af Danmark ejede og boede på slottet i perioden 1917- 23. Under kong Chr. X's besøg kørte selskabet til Løgstør. Det var før Aggersundbroen blev bygget. På vejen tilbage til Kokkedal, opdagede de ved færgen, at prins Knud var glemt. En vogn måtte vende om og hente den unge prins.

En aften havde prins Erik været på en glad aften i Aalborg. På vej hjem til Kokkedal, blev han stoppet i Nr. Sundby af en betjent, der bad om førerens navn. "Erik" sagde prinsen, men ville til betjentens vrede ikke oplyse sit efternavn. Prinsen blev så sat i arresten indtil politimesteren mødte dagen efter. Kong Chr. X anså episoden for en fornærmelse, og deltog ikke i indvielsen af den første Limfjordsbro i Aalborg.

Prinsen boede ugift på Kokkedal. En dag kom en ældre dame, der havde været kammerpige hos prinsen, på besøg. Hun tilbageleverede en diamant-ring, som hun havde fået af prinsen inden han rejste til Canada.

I 1948 købte staten gården og indrettede kostskole.

I 1988 købte Ann Lokdam og Gorm Lokdam slottet og indrettede slotshotel.

Prins Joachim er protektor for slottets renovering og deltog i indvielsen af slotshotellet i 1990. Renovering af vinkælderen skete ved den lejlighed.

Kokkedal omtales i bogen "Fra saga til slotsliv" af Gorm Lokdam Royal Classic forlag 2022.

Prins Valdemar, prins Viggo, prinsesse Margrethe, prins Erik, kong Chr. d. X siddende ses prins Knud (1919) foran tårndøren.

Sagn om Kokkedal

Besøgende fortæller om uforklarlige fænomener på slottet, om at møde nissen, se den hvide mand gå gennem væggen, høre en hestevogn køre igennem porten, trin og sukkende lyde på gangene. Der fortælleres om den indemurede dame, om skibsforslis og guldskatte, om besøg i en parallel verden og tilbagevenden, om djævelens ligvogn, og meget mere.

Selv om stedet har sine ånder, så er ingen nogensinde kommet til skade. Om det er et ekko fra fortiden, eller hvad der er forklaringen vides ikke, da det jo er uforklarligt.

Ånderne passer på slottet og dets velkomne gæster. Måske værner de om stedets og er med til at bevare Kokkedal som et historisk mindesmærke i de næste 1000 år.

Vinkælderen på Kokkedal er renoveret og udsmykket med et frisko maleri af vinguden Dionysos.